

ISCTBL 2020
INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE

Универзитет „Гоце Делчев“ –
Штип
Факултет за туризам и бизнис
логистика

Goce Delchev University
Shtip
Faculty of Tourism and
Business Logistics

Трета Меѓународна Научна Конференција
Third International Scientific Conference

ПРЕДИЗВИЦИТЕ ВО ТУРИЗМОТ И БИЗНИС
ЛОГИСТИКАТА ВО 21 ВЕК
CHALLENGES OF TOURISM AND BUSINESS
LOGISTICS IN THE 21ST CENTURY

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
CONFERENCE PROCEEDINGS

Third International Scientific Conference
CHALLENGES OF TOURISM AND BUSINESS LOGISTICS IN THE 21ST CENTURY »ISCTBL 2020«

ISCTBL 2020
INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE

Универзитет „Гоце Делчев“ –
Штип

Gode Delcev University
Shtip

Факултет за туризам и бизнис
логистика

Faculty of Tourism and
Business Logistics

**Трета Меѓународна Научна Конференција
Third International Scientific Conference**

**ПРЕДИЗВИЦИТЕ ВО ТУРИЗМОТ И БИЗНИС
ЛОГИСТИКАТА ВО 21 ВЕК
CHALLENGES OF TOURISM AND BUSINESS
LOGISTICS IN THE 21ST CENTURY**

**ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
CONFERENCE PROCEEDINGS**

13 ноември 2020 г / November 13, 2020

Издавач:

Факултет за туризам и бизнис логистика
Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Крсте Мисирков, 10-А, 201, 2000, Штип, РС Македонија
Тел: +389 32 550 350
www.ftbl.ugd.edu.mk
www.ugd.edu.mk

За издавачот:

д-р Татјана Бошков, декан

Организатор на конференцијата:

Факултет за туризам и бизнис логистика

Publisher:

Faculty of Tourism and Business Logistics
Goce Delchev University of Shtip
"Krste Misirkov" no.10-A P.O. Box 201 Shtip 2000, North Macedonia
Tel: +389 32 550 350
www.ftbl.ugd.edu.mk
www.ugd.edu.mk

For the Publisher:

Tatjana Boshkov, Ph.D. – Dean

Conference Organizer:

Faculty of Tourism and Business Logistics

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

338.48(497.7)(062)

INTERNATIONAL scientific conference Challenges of tourism and business
logistics in the 21st century (3 ; 2020 ; Shtip)

Challenges of tourism and business logistics in the 21st century
[Електронски извор] / The 3th international scientific conference,
September 13 th , 2020, Republic of North Macedonia. - Shtip : Goce
Delchev University of Shtip, Faculty of tourism and business logistics,
2020

Налог на пристапување (URL): <http://ftbl.ugd.edu.mk/zbornici.html> -
Текст во PDF формат, содржи 435 стр., илустр. - Наслов преземен од
сарајит. - Отис на тиснот на ден 22.11.2020. - Фуснотите или темелот. -
Библиографија кон трудовите

ISBN 978-608-244-779-7

и) Туризам – Економски прашања – Македонија – Собири

COBISS.MK-ID 52738053

Организациски комитет:

Проф. д-р. Татјана Бошков, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Факултет за Туризам и
Бизнис логистика, Штип, Република Северна Македонија
Доц. д-р. Наташа Митева, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Факултет за Туризам и
Бизнис логистика, Штип, Република Северна Македонија
Доц. д-р. Душко Јонески, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Факултет за Туризам и
Бизнис логистика, Штип, Република Северна Македонија
м-р Цветанка Ристова Магловска, асистент-докторанд, Универзитет „Гоце Делчев“ –
Штип, Факултет за Туризам и Бизнис логистика, Штип, Република Северна Македонија

Меѓународен програмски комитет:

Проф. д-р. Татјана Бошков, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Факултет за Туризам и
Бизнис логистика, Штип, Република Северна Македонија
Доц. д-р. Наташа Митева, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Факултет за Туризам и
Бизнис логистика, Штип, Република Северна Македонија
м-р Цветанка Ристова Магловска, асистент-докторанд, Универзитет „Гоце Делчев“ –
Штип, Факултет за Туризам и Бизнис логистика, Штип, Република Северна Македонија
Доц. д-р. Душко Јонески, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Факултет за Туризам и
Бизнис логистика, Штип, Република Северна Македонија
Проф. д-р. Александра Жежова, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Факултет за
Туризам и Бизнис логистика, Штип, Република Северна Македонија
Проф. д-р. Зоран Темелков, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Факултет за Туризам и
Бизнис логистика, Штип, Република Северна Македонија
Доц. д-р. Анета Стојановска-Стефанова, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Факултет
за Туризам и Бизнис логистика, Штип, Република Северна Македонија
д-р Душица Попова, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Факултет за Туризам и Бизнис
логистика, Штип, Република Северна Македонија
д-р Биљана Цоневска Гуњовска, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Факултет за
Туризам и Бизнис логистика, Штип, Република Северна Македонија
Проф. д-р. Марија Магдончева-Шопова, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Факултет
за Туризам и Бизнис логистика, Штип, Република Северна Македонија
Проф. д-р. Тања Ангелкова Петкова, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Факултет за
Туризам и Бизнис логистика, Штип, Република Северна Македонија
Доц. д-р. Оливер Филиповски, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Факултет за Туризам
и Бизнис логистика, Штип, Република Северна Македонија
д-р Васко Шутаров, МИТ Универзитет, Факултет за безбедност, Република Северна
Македонија
Проф. д-р. Глигор Бишев, Универзитет „Св. Климент Охридски“ - Битола, Економски
факултет Прилеп, Република Северна Македонија
Проф. д-р. Мадалина Теодора Андреи, Универзитет Хибернион, Факултет за
општествени, хуманистички науки и природни науки, Оддел за географија, Романија
Проф. д-р. Соња Квиорога, Универзитет Алкала, Оддел за економија, Шпанија
Проф. д-р. Алиса Фленшер, Хебрејскиот универзитет Јерусалим, Роберт Х. Смит,
Факултет за земјоделство, Храна и Животна средина, Оддел за економија на животна
средина и управување, Израел
Проф. д-р. Ноам Шовал, Хебрејски универзитет Ерусалим, Факултет за општествени
науки, Оддел за географија, Израел
Проф. д-р. Нурија Елиса Морере Молинеро, Универзитет Реј Хуан, Шпанија
Проф. д-р. Никола Хурвуладес, Американ Колеџ Солун, Грција
Проф. д-р. Доника Пипа, Универзитет Марин Барлетти, Економски факултет, Албанија

Проф. д-р. Мохамед Фуад, Ариш Универзитет, Факултет за уметност, Египет
Проф. д-р. Френсис Вериза, Универзитет Толзара, Факултет за општествени науки,
Мадагаскар
Проф. д-р. Октавиан Сербан, Букурешки Универзитет за Економија, Факултет за храна
од земјоделие и економија на животната средина, Романија
Проф. д-р. Сабина Георгечи, Асоцијација за промоција на туризмот, Дробета Турму-
Северин, Романија
Проф. д-р. Серафима Роскова, Молдовска академија за науки, Академија за економски
науки на Молдавија, Република Молдавија
Проф. д-р. Стела Дерменисва, Универзитет на Велико Трново Свети „Кирил и
Методиј“, Оддел за Географија, Бугарија
Проф. д-р. Марга Боровска Стефанска, Универзитет во Лоу, Факултет за Географски
науки, Институт за градежна средина и Просторна, Полска
Проф. д-р. Јулиана Поп, Универзитет за економски студии, Факултет за бизнис и
туризам, Романија
Проф. д-р. Елена Тома, Универзитет Хиперион, Факултет за општествени, хуманистички
науки и природни науки, Оддел за географија, Романија
Проф. д-р. Ирина Лазар, Универзитет Хиперион, Факултет за општествени,
хуманистички науки и природни науки, Оддел за географија, Романија
Проф. д-р. Озгур Јерли, Дучче Универзитет, Факултет за Шумарство, Оддел за пејсажи,
Турција
Доц. д-р. Жарко Радјеновиќ, Универзитет во Нин, Центар за иновации, Србија
Проф. д-р. Драго Цвијановиќ, Универзитет во Крагујевац, Факултет за Хотелски
менаџмент и Туризам Врњачка Бања, Србија
Проф. д-р. Дарко Димитровски, Универзитет во Крагујевац, Факултет за Хотелски
менаџмент и Туризам Врњачка Бања, Србија
Проф. д-р. Серџо Чисола, Универзитет во Палермо, Сицилија, Италија
Доц. д-р. Марија Белиќ, Универзитет во Београд, Факултет за географија, Србија
Доц. д-р. Андреј Мичовиќ, Универзитет во Крагујевац, Факултет за Хотелски менаџмент
и Туризам Врњачка Бања, Србија

Пленарна сесија

Проф. д-р Глигор Бишев, претседател на Управниот одбор и генерален извршен директор на „Шпаркасе Банка Македонија АД Скопје“ – „*Влијанието на пандемијата врз економските движења*“

Питер Табак, извршен директор, водечки регионален економист за економија, политика и управување на Западен Балкан, Потпретседател за политика и партнерства, Европската банка за обнова и развој - „*Economic outlook for the Western Balkans during and after the epidemic*“

Милан Здравковиќ, извршен директор на операторот на дистрибутивниот систем во Ј.П. Србијагас, Белград, Србија – „*Supply of natural gas in COVID-19 conditions - experience and expectations*“

Проф. д-р Мишко Цидров, професор и проректор за настава и студенти, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип – „*УГД во време на пандемија*“

Проф. д-р Татјана Бошков, професор и декан на Факултетот за туризам и бизнис логистика – „*The impact of coronavirus on global growth and global supply chain shifts*“

Модератори

Панел модератор

Проф. д-р Татјана Бошков, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Факултет за туризам и бизнис логистика

Прва и втора сесија

Доц. д-р Наташа Митева, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Факултет за туризам и бизнис логистика

Plenary session

Prof. Gligor Bishev, University Professor and Chairman of the Board, Sparkasse Bank-Skopje – “*The impact of the pandemic on economic developments*“

Peter Tabak, Executive Director, Leading Regional Economist for Economics, Policy and Governance in the Western Balkans Vice-President for Policy and Partnerships, European Bank for Reconstruction and Development - “*Economic outlook for the Western Balkans during and after the epidemic*“

Milan Zdravkovic, Executive Director of the Distribution System Operator in J.P. Srbijagas, Belgrade, Serbia – “*Supply of natural gas in COVID-19 conditions - experience and expectations*“

Prof. Misko Dzidrov, University Professor and Vice-rector for Teaching and Students, Goce Delcev University of Stip – “*UGD in a time of pandemic*“

Prof. Tatjana Boskov, University Professor and Dean of the Faculty of Tourism and Business Logistics, Goce Delcev University of Stip – “*The impact of coronavirus on global growth and global supply chain shifts*“

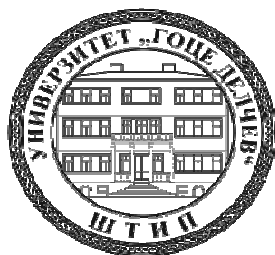
Moderators

Panel Moderator

Tatjana Boshkov, Goce Delcev University of Stip, Faculty of tourism and business logistics, Stip, North Macedonia

I and II session

Natasha Miteva, Goce Delcev University of Stip, Faculty of tourism and business logistics, Stip, North Macedonia

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП

GOCE DELCEV UNIVERSITY OF STIP

ФАКУЛТЕТ ЗА ТУРИЗМ И БИЗНИС ЛОГИСТИКА

FACULTY OF TOURISM AND BUSINESS LOGISTICS

ТРЕТА МЕЃУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА

THIRD INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE

**ПРЕДИЗВИЦИТЕ ВО ТУРИЗМОТ И БИЗНИС
ЛОГИСТИКАТА ВО 21 ВЕК**

**CHALLENGES OF TOURISM AND BUSINESS LOGISTICS
IN THE 21ST CENTURY**

**ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
CONFERENCE PROCEEDINGS**

13 ноември, 2020, Штип / Shtip, November 13th, 2020

Содржина / Contents

ПРЕДГОВОР.....	10
PREFACE	12
СЕСИЈА: БИЗНИС ЛОГИСТИКА И БИЗНИС АДМИНИСТРАЦИЈА.....	17
SESSION: BUSINESS LOGISTICS & BUSINESS ADMINISTRATION.....	17
THE IMPACT OF DIGITAL FINANCE AND FINTECH ON FINANCIAL INCLUSION AND THE EMERGENCE OF DFS PROVIDERS	19
Tatjana Boshkov;Dushko Joshevski	19
MONETARY POLICY EFFECTIVENESS, AND SOME EXPLANATIONS OF UNEMPLOYMENT, FAIR WAGES AND FAIR PRICES IN A GENERAL EQUILIBRIUM SETTING	26
Dushko Josheski; Tatjana Boshkov	26
LABOR MARKET POLICIES IN BULGARIA DURING THE EMERGENCY EPIDEMIOLOGICAL SITUATION.....	54
Tatyana Dimitrova.; Slavi Dimitrov	54
ЧОВЕЧКИОТ КАПИТАЛ – ФАКТОР ЗА ГРАДЕЊЕ КОНКУРЕНТСКА КОМПАНИСКА ПРЕДНОСТ.....	64
Драшко Атанасоски; Емануела Есмерова	64
МЕНАЏМЕНТОТ НА ЗНАЕЊЕ ВО МОДЕРНАТА ЕКОНОМИЈА	72
Емануела Есмерова ; Драшко Атанасоски	72
COMPONENTS OF CUSTOMER BASED BRAND EQUITY.....	79
Ventsislava Nikolova-Minkova	79
INTELLECTUAL PROPERTY IN DIGITAL ENVIRONMENT.....	89
Svetla Panayotova; Ventsislava Nikolova-Minkova	89
ВЛИЈАНИЕТО НА СОВРЕМЕНИТЕ ЛОГИСТИЧКИ ТРЕНДОВИ ВО ПОЛЕТО НА ЕКОНОМИЈАТА.....	100
Гордан Јанкуловски	100
DIGITAL MARKETING AND ITS IMPORTANCE DURING THE PANDEMIC.....	111
Natasha Miteva; Dushica Popova ; Aco Kuzelov	111
EMPOWERMENT OF WOMEN: CHALLENGES AND OPPORTUNITIES IN THE MODERN WORLD.....	119
Aneta Stojanovska-Stefanova; Marija Magdinceva-Sopova; Hristina Runcheva Tasev	119
A MODERN APPROACH TO PROCESS MANAGEMENT WITHIN THE MACEDONIAN INSURANCE COMPANY.....	131
Елизабета Митрева; Горан Стојановски	131
THE IMPACT OF PRICE MANAGEMENT ON BUSINESS OPERATION OF THE ENTERPRISE: THEORETICAL ASPECT.....	145

Snezana Bardarova; Mimoza Serafimova	145
OVERVIEW OF NEOBANKS MODEL AND ITS IMPLICATIONS FOR TRADITIONAL BANKING.	156
Zoran Temelkov	156
ГОЛЕМАТА РЕЦЕСИЈА 2007-2009 ВО САД.....	166
Љупчо Давчев; Александар Давчев	166
МОНЕТАРНАТА ПОЛИТИКА ВО СЛУЧАЈОТ НА ГОЛЕМАТА РЕЦЕСИЈА 2007- 2009 ПРЕКУ ПРИМЕРОТ НА ФЕДЕРАЛНИТЕ РЕЗЕРВИ НА САД И ЕВРОПС КАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА	175
Александар Давчев; Љупчо Давчев	175
СЕСИЈА: ТУРИЗАМ, УГОСТИТЕЛСТВО И ГАСТРОНОМИЈА.....	184
SESSION: TOURISM, HOSPITALITY & GASTRONOMY.....	184
RURAL TOURISM IN VOJVODINA?	185
Drago Cvijanović; Tamara Gajić; Dejan Sekulić	185
РА-ВАТ METHODOLOGY IN ESTIMATING ECOSYSTEM SERVICES (Case study: ESNature based tourism at the Biosphere Reserve “Golija Studenica”)	196
Milica Luković	196
АНАЛИЗА НА ИНДИКАТОРИТЕ ЗА РАЗВОЈ НА УРБАНИОТ ТУРИЗАМ НА РЕПУБЛИКА С. МАКЕДОНИЈА НИЗ ПРИЗМАТА НА ПЛАНСКИТЕ РЕГИОНИ.....	205
Дарко Мајхошев, Цане Котески	205
СОЦИЈАЛЕН ТУРИЗАМ НАСПРОТИ СОЦИЈАЛНИТЕ ФУНКЦИИ НА ТУРИЗМОТ.....	218
Николчо Петров; Златко Јаковлев; Цане Котески	218
FINANCIAL PERFORMANCE MEASURING OF A HOTEL COMPANY – CASE STUDY.....	228
Marko Milašinović; Aleksandra Mitrović ; Stefan Milojević	228
РАЗГЛЕДНИЦИ ЗА ОХРИД ПЕЧАТЕНИ ВО СОЦИЈАЛИЗМОТ И НИВНАТА УЛОГА ВО ПРОМОЦИЈА НА ТУРИЗМОТ.....	235
Никола В. Димитров	235
ВЛИЈАНИЕ НА ПЛАНИНСКИОТ ТУРИЗАМ ВРЗ ТУРИСТИЧКИОТ ПРОМЕТ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕР НА МАКЕДОНИЈА	248
Ана Здравковска-Илиевска, Илија Закоски	248
КУЛТУРНИ И ВЕРСКИ СОДРЖИНИ ВО ТУРИЗМОТ НА ЛЕШОЧКИОТ МАНАСТИР.....	256
Илија Закоски	256
EUROPEAN CAPITALS OF CULTURE: CASE STUDY – ATHENS	266
Marija Lakićević; Danijela Pantović; Vladan Petrović	266

STATISTICAL ANALYSIS OF TOURIST ARRIVALS AND NIGHTS IN CROATIA DURING THE SARS-CoV-2 PANDEMIC	273
Cvetan Kovač; Ana Šijaković	273
PERSPECTIVE AND PROBLEMS OF CYCLING TOURISM IN NORTH CROATIA .	284
Nikola Medved; Ana Maria Gavrić; Lea Vukojević	284
GASTRO EVENTS, AN IMPORTANT FACTOR FOR PRESERVATION OF CULTURE, TRADITION AND REGIONAL DEVELOPMENT - CASE STUDY OF ŠUMADIJA DISTRICT.....	294
Dragan Tezanovik; Sanja Filipovik ; Maja Banjak	294
TOURISM IN COVID-19 PANDEMIC IN NORTH MACEDONIA: EXPERIENCES AND PERSPECTIVES.....	305
Goran Kitevski; Dejan Piev	305
SUSTAINABLE TOURISM AND UNESCO STATUS BENEFITS: PERCEPTIONS OF RESIDENTS OF OHRID.....	315
Biljana Petrevska; Cvetko Andreeski ; Tanja Mihalič	315
ПРИДОБИВКИ ОД ПРИМЕНАТА НА СТАНДАРДИ ОД ОБЛАСТА НА ТУРИЗМОТ ВО С. МАКЕДОНИЈА	325
Велибор Тасевски; Цеват Кицара ; Ана М. Лазаревска	325
ИНТЕРЕС НА СТУДЕНТИТЕ ЗА ВКЛУЧУВАЊЕ ВО АКТИВНОСТИ НА ОТВОРЕНО.....	335
Деспина Сивевска; Билјана Попеска; Цветанка Ристова Магловска	335
МОТИВСКИТЕ ФАКТОРИ НА ТУРИСТИЧКИТЕ ДВИЖЕЊА НА ДОМАШНИТЕ ТУРИСТИ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА	344
Давид Трајковски	344
ЕНЕРГЕТСКИ РАЗЛИКИ ПОМЕЃУ РАЗЛИЧНИ ВИДОВИ НА САЛАТИ	356
Дарко Андроников; Мерита Умети Лесковица ; Ацо Кузелов	356
ОПШТИНА БЕРОВО, АТРАКТИВНА ТУРИСТИЧКА ДЕСТИНАЦИЈА ЗА СПЕЦИФИЧНИ ВИДОВИ ТУРИЗАМ	363
Тања Ангелкова Петкова; Владимир Китанов	363
ИНОВАЦИИТЕ ВО ТУРИЗМОТ И УГОСТИТЕЛСТВОТО.....	371
Владимир Китанов; Тања Ангелкова Петкова .	371
КОНЦЕПТУАЛИЗАЦИЈА, МОДЕЛИРАЊЕ И МЕНАџМЕНТ НА ПРОЦЕСОТ НА УЧЕЊЕ И ЗНАЕЊЕ ВО ТУРИСТИЧКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ	381
Бранко Николовски	381
COMPUTERIZED BOOKING SYSTEMS: ICT READINESS CONTEXT FOR BALKAN COUNTRIES	392
Žarko Rađenović	392

DIGITAL TOURISM.....	401
Dragan Vojinović; Boris Brezo.....	401
PREVALLA-BALKAN'S PEARL.....	411
Naser Bresa; Cane Kotecki; Zlatko Jakovlev	411
КУЛТУРНА ДИПЛОМАТИЈА И КУЛТУРЕН ТУРИЗАМ ЗА ВРЕМЕ НА СВЕТС КА ПАНДЕМИЈА	417
Васко Шутаров.....	417
INTERNATIONAL TOURISM AND POLITICS	428
Dimitar Dimitrov	428

PREVALLA-BALKAN'S PEARL

Naser Bresa¹, Cane Kotecki², Zlatko Jakovlev³

Abstract

The national park "Sharri" mountains in Kosovo is expanded in five different municipalities: Prizren, Suhareka, Dragas, Shterpce and Kacanik, the essential part of which is Prevala. This village does not take more than 1% of the entire surface of the national park. The purpose of this research is to identify the current conditions in Prevala, touristic offers, the fulfilment of touristic needs, daily visitors or the visitor that accept these offers more than one night. The activities and the methodology of this research in the field is based on the qualitative and quantitative methods, by identifying the capacities of the Balkan's Pearl as part of the touristic village-Prevala, the service and the quality of life on 1500-1550 m above the sea level. The data of this research is gathered from a specific and selected sample of owners of cafes and restaurants, owners or managers of hotels and hostels; and random sample like common visitors. The results of the study are encouraging, based on statistics, comparisons and the future plan. It is important to mention that Prevala is still on the building phase, with strategic and infrastructural plans in order to create better conditions for increasing the number of tourists, eco-tourism or sports tourism.

Keywords: Prevala, Pearl, eco-tourism, medical tourism, sportive.

JEL Classification: L83

Introduction

The purpose of this paper is identifying the turistic reseources in Prevala and its area, moreover this is recognised as Balkan's pearl. It is known as the Pearl because of the eco-diverse resources it posseses, climatic conditions and wind currents from the following seas: Adriatic, Aegean and the Black sea. These currents create a climate that has a healign effects. According to many researches, it is proven that Prevala heals more than 61 types of deseases, part of which are chronic and acute deseases.

1. Naser Bresa, PhD. n_bresa@yahoo.com

2. Cane Koteski, PhD. Full professor. Goce Delcev University of Stip. Faculty of tourism and business logistics, cane.koteski@ugd.edu.mk

3. Zlatko Jakovlev, PhD. Full professor. Goce Delcev University of Stip. Faculty of tourism and business logistics, zlatko.jakovlev@ugd.edu.mk

Ne punim shkencor po ashtu jane paraqitur faktye te reja rreth kushteve ekzistuese brenda zones Prevalles, me konkretisht fshatit turistik Prevalle, fshat i cili numeron rreth 350 shtepi, disa te karakterit vila, disa shtepi kamping dhe numer i caktuar hotelesh.

In this research are also included new information related to the existing conditions in Prevala area, more specifically in the tourist village Prevala that has about 350 houses, some are villas, some are comaping houses and some are hotels.

The statistics show that in Prevala, there is an increase in providing qualitative services but also the number of quantitative services is growing. Based on the the research data from the field there is also a gradual improvement in Prevala and hotels in Prizren, that is a crucial element for the developemtn of mountain, rural and cultural toruism (Bresa *et al.*, 201 7b).

The outcomes that derive from the research expertise show immediate development of hotels in Prevala, especially in the area relating to it, but also an increase of the number of guesthouses in the tourist village, year by year. This led to the growth of the number of tourists (including those that stay one day only).

There is a need to specify some elements that do not fulfill the needs of tourists, but have a negative effect in developing a stable tourism. The problem is inherited in time, the bad management of waste is a phenomenon that is condemned by every visitor but not every visitor refelcts upon it (the irresponsible ones). Another problem is the lack of electrification during nighttime (strolling to enjoy the fresh air is not possible), lack of goog environmental management, the cooperative network does not exist in Prevala (only a cooperation between some hotels in out of this area). The life is not arranged as according to the cultural aspect, nor any other object where certain organisations can be done. Moreover, the lack of wastewater treatments is a problem that challenges Prevala and the institutions operating in this area.

Prevala and its characteristics

In the map of national Park Sharr Pravalla-area covers 1% of the total surface of the mountains, but as regarding the eco-diversity values, Prevala is a Pearl in Kosovo and furthermore in Balkan. This area is covered in snow for 5 months, then other climatic changes that are seen here made it possible for this place to be called Prevala-(Deception), during the day, different weather conditions happen because of air currents from Balkan).

Prevala is a model of Balkan Peninsula, a place of rehabilitation, but as a tourist area does not posses ski trails, regardless the relief and the conditions that has to offer. In Prevala, there is a growth in number of tourists during weekends in winter, usually amateur improvisations for sliding made by the tourists themfelves, whereas in summer strolling and enjoying the view.

Except for its beauty, this place has other healing qualities as it was mentioned above under the influence of air currents. Air currents from the Black sea through Iber river, then the Aegean sea through Lepenc river, as well as the air currents from Adriatic sea through Lumbardh river, create a specific climate in Prevala, by making conditions for healing different diseases, chronical and acute ones.

Figure 1. Wind flow in Prevala

In this picture, one is able to see the movements of air currents in the strategic point of the National park Sharr-Prevalle. In the near future, Prevala will include in its tourist agenda the medical tourism, together with the winter and summer tourism. The reasons to include this type of tourism are related to the thousands of cases (local and international citizens) whose illnesses have been treated-usually those related to chronic ones.

Diseases that find treatment are usually Bronchial Asthma, metabolism problems, homeostasis, immunity development, fertility, anemia (healed for 21 days), and more importantly healing people that are dealing with non healing diseases like cancer.

Prevala, considered the place of miracles, it was expected to accept the numerous requests for having an all inclusive touristic complex. Prevala as an specific area from the entire National Park Sharr surface, aims that the near future will bring to life plans and experts' proposals for building at least 2 big hotels with more than 400 beds. One hotel will be used for rehabilitation purposes, healing and curing people with chronic and acute diseases, whereas the other hotel should be used for creative – sportive purposes, usually winter sports, but other relevant sports that are related to climatic and energetic effects.

Prevala, maountain tourism/values and statistics

According to the map of National park Sharr, includes only 1% (as mentioned above) of the total amount of the area, this division is made according to the eco-diversity values. Prevala is known as the Balkan's pearl.

Figure 2. Turist village Prevala

The tourist village Prevala is part of the tourist composition since 2006 as it is shown in the agreement of the Municipality of Prizren that coordinated with the Ministry of Economy and Environment.

The institution of spatial planning as part of the Ministry of Economy and Environment created the area division in three categories:

A) Strict zone (no intervention is allowed without the expert approval, even for maintenance purposes), it covers the area of the woods of Heldreich's pine type (*Pinus Heldreichii*), and endemic type.

B) Buffer zone (no construction is allowed, but it can only be explored, and it is accessible compared to the strict zone). This zone covers the part under the strict zone. Unfortunately, this zone is covered by buildings, that put in risk fragile seedlings, including that of different pines like Heldreich's pine.

C) Economic zone. According to experts, there is a zone designed for use, that allows construction for building the tourist village in coordination with the head of urbanization of

Prizren. This authorization does not include any construction criteria, moreover conditions like underground infrastructure, roads, water system, canalization, road electrification and other factors that do not contribute to the good image of the tourist village.

Figure 3. Orphange tower - Prevala

Results from the field work

The combination of qualitative and quantitative methods created an opportunity for empirical research in the field. Therefore the services these hotels have to offer are identified, as well as its capacities and other important details. Moreover, the character of service has been closely viewed, either traditional or combined one, following the references from the visitors (by fulfilling the conditions this places offers above 1500 m altitude).

Table 1. Hotels in the tourist village Prevala and the valley of river Lumbardh-Prizren

No	Name of the hotel	Time of operation	rooms	beds	Employees	Table	Chairs	Services	City
1.	KOHA Hotel	2001	5	13	10	30	120	Restaurant Taverna	Prizren- Prevalle
2.	SHARR Mountains Hotel	2005	36	76	15	90	350	Restaurant - Taverna-BAR	Prizren- Prevalle
3.	I-Kulla Jetimit Hotel	2005	7	24	9	60	140	Restaurant - Taverna	Prizren- Prevalle
4.	SYLA hostel	2011	4	10	4	20	80	Restaurant - Taverna	Prevalle- Prizren
5.	Star-SHARR Hotel	2011	30	90	6	20	80	Restaurant - Taverna	Prizren- Prevalle
6.	ELITA Hotel	2013	15	40	5	15	60	Restaurant - Taverna	Prizren Prevalle
7.	NATYRA Hotel	2013	20	30	8	150	600	Restaurant- Taverna	Prizren- Prevalle
8.	PPREVALLA Hotel	2014	7	20	9	20	80	Restaurant - Taverna	Prizren- Prevalle
	MOREA Hotel	2017						Restaurant -	Prizren-

9.			14	38	12	18	70	Taverna	Prevalle
10.	HOLLIVOOD Hotel	2017	20	50	7	55	220	Restaurant - Taverna	Prizren-Prevalle
11.	KROI Hotel	2018	15	45	8	22	84	Restaurant-Taverna	Prizren-Prevalle
12.	In total		173	436	93	500	1884		

Source: Authors research.

In the table above, there are presented the currently active hotels in the touristic zone of Prizren, more specifically in Prevalle. The total capacity of these hotels is 173 rooms with 436 beds, whereas the number of guesthouses is 40, with 350 beds.

Today, Prevalle offers 786 beds in total and qualitative tourist service for this capacity. Tourists are both local and international that generally visit this place for medical tourism, relax during summer, and sports tourism in winter (sliding). The most frequented hotels are Hotel Sharr in 21st km of the Prizren-Brezovice road, right in the entrance of Prevalle. Currently this hotel has the biggest accepting capacities, but also arranging different conferences and other activities either those for all-day visitors and those that stay more than one day.

Conclusion

Prevalle, Balkan's pearl, a concept that refers to the place completely both as what the environment represents and the climatic conditions this area offers. There is a need to emphasize that the climate changes many times during the day, the mornings bring sunshine, afternoons with rain and the evenings with clear sky (that is not similar to the other parts of the city).

Based on the field results, Prevalle possesses extraordinary environmental conditions, eco-diversity, aromatic and pharmaceutic plants, different types of woods, and also beautiful paths. Prevalle, Balkan's pearl, is changing constantly in the field of tourism development inside the tourist village with the construction of hotels and guesthouses that relatively is a decent number, however below the number of requests.

A characteristic of this tourist village is the construction of camping houses or houses build out of wood that are attractive to the eye especially for tourists or visitors. Prevalle, a national asset with about 200.000 tourists per year, and as such deserves to be treated. The eco-diversity values need to be preserved, other benefitions for businesses need to be taken into consideration, as well as qualitative services. Prevalle is a very powerful resource for rural area tourism developemnt.

References

1. Dimitrov, Nikola and Koteski, Cane and Josheski, Dushko (2016) Demographics: Theory and applications. LAP LAMBERT Academic publishing . ISBN 978-3-659-89654-5.
2. Dimitrov, Nikola and Koteski, Cane and Jakovlev, Zlatko and Angelkova, Tanja and Metodijeski, Dejan and Josheski, Dushko (2016) Valorization of the Pelister National Park (Macedonia) for hiking, sport, education and recreational tourism. International Scientific Journal Turizam (ISJT), 20 (3). pp. 141-152. ISSN 1450-6661 / 1821-1127 (Online).
3. B.Naser, Z.Jakovlev, Science work published in Gevgelia- CHALLENGES OF TOURISM AND BUSINESS LOGISTICS »ISCTBL 2017« October 24-25, 2017. Topic-Tourism development trends in Prizren

4. Bresa, N, C.Kotecki, work published in Gevgelia- CHALLENGES OF TOURISM AND BUSINESS LOGISTICS »ISCTBL 2017« October 24-25, 2017 Topic- The methodology of tourism survey in Prizren
5. Bresa, N, C.koteski, Z.Jakovlev, N.Dimitrov, Science work, published in Bulgaria, GEOGRAPHY, REGIONAL DEVELOPMENT AND EDUCATION 3-4 November 2017 Topic-Rural Tourism and its development in Prizren area.
6. Prizren's Surface [https://kk.rks-gov. Net / prizren / getattachment / 03ac2853-7597-425f-a258-70a3fea221da / Plani – Zhvillimor - Komunal-i-Prizrenit-Faza-I.aspx](https://kk.rks-gov.Net/prizren/getattachment/03ac2853-7597-425f-a258-70a3fea221da/Plani-Zhvillimor-Komunal-i-Prizrenit-Faza-I.aspx) pg 24
7. Inhabitants information <http://kk.rks-gov.net/prizren/City-guide/Geography.aspx>.
8. Lista e trashëgimisë kulturore për mbrojtje të përkohshme (01.10.2014 – 10.10.2015), Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sporteve e Republikës së Kosovës.
9. Ukaj, Fatos, Koncepti i marketingut si mjet i zhvillimit Turizmit në Kosovë 2010.
10. Millaku, F. (1997): Endemiket e Ballkanit dhe të Kosovës në Florën e Majës së Rusolisë, Bioteknologjia, 1,127-133. Fak. i Bujqësisë, Prishtinë